

ICCO heeft de eerste projecten van ECE goedgekeurd. De contracten moeten getekend zijn voor 1 januari 1999. Daarom breng ik in de week voor Kerstmis nog een bliksembezoek aan Elbasan.

Een verslag van een werkbezoek beginnen met een relaas over een uitstapje is niet gebruikelijk, maar een dagtrip naar Berat is dit keer de boeiendste ervaring geweest. Het was niet alleen de eerste zonnige dag na een week van kou, sneeuw en regen, maar ook de ervaring dat de situatie in Elbasan niet maatgevend is voor heel Albanië. Toen we Berat naderden en een vervallen industriecomplex zagen, dacht ik meteen aan het troosteloze staal-en ijzercomplex in Elbasan. Een vergelijkbare chaos was daar rond een textielcomplex. In de stad echter hing een andere sfeer. De straten waren schoner, minder vuilnisbelten langs de weg en fleurige, beter onderhouden huizen. Het is natuurlijk relatief, want de armoede en werkeloosheid zijn in feite niet minder dan in Elbasan. Berat ligt echter bijzonder aantrekkelijk tegen berghellingen en heeft historische panden. Als de infrastructuur van Albanië beter wordt is dit zeker een plaats waar toerisme kan bloeien.

Terug naar Elbasan, waar grauwheid troef is. Dat geldt echter niet voor ons project. Het bestuur van de Stichting "Educatief Centrum Elbasan" (ECE) was uitermate verheugd met de mededeling dat het ICCO-fonds de beloofde subsidie (fl. 262.000) gestort heeft op de rekening van ECE. Daarmee kunnen 10 projectscholen een bibliotheek en een boekenfonds opzetten. Bovendien hebben ze wat middelen om voor de armste kinderen werkmateriaal te kopiëren. Voor de muziek-en tekenschool Onufri was de vreugde zo mogelijk nog groter, want zij krijgen nu ook middelen voor de aanschaf van muziekinstrumenten en teken- en schilderbenodigdheden. Astrit Lopari, de directeur, zei in een vergadering met het bestuur van ECE dat hij bijzonder blij was met de stichting, want het was de eerste keer dat een belofte voor hulp inderdaad waar gemaakt werd. Alleen het cultureel centrum moest ik teleurstellen. De huisvesting daarvan is zo slecht dat eerst een betere huisvesting gevonden moet worden. De Stichting ECE zal een aanvraag voor een beter gebouw bij de gemeente ondersteunen.

De uitvoering van de projecten op de scholen zal echter nog wel wat voeten in de aarde hebben. Dat bleek al bij de eerste vergadering over praktische zaken. Het is de bedoeling dat iedere directeur zelf een beperkt budget krijgt om een en ander aan te schaffen. In een speciale bijeenkomst hebben ze de eerste beginselen van boekhouden geleerd in een eenvoudig computerprogramma. Dat bleek overigens al moeilijk genoeg. Daarom is daarna met ieder directeur afzonderlijk nog eens op een rijtje gezet hoe hij de financiële afwikkeling behoort te doen. Het bestuur van ECE is bovendien geïnstrueerd hoe ze inzicht behoren te krijgen in de afwikkeling op iedere school. Het zal echter niet de laatste keer geweest zijn dat dit onderwerp met het bestuur besproken moet worden.

Een probleem dat nog om een oplossing vraagt is de bank. Scholen kunnen blijkbaar geen rekening openen zonder een speciale vergunning van het ministerie. Er is echter onlangs een wet aangenomen, waarin regels voor decentralisatie staan. Op zich zal de toestemming dus niet zo'n probleem zijn. Het grootste probleem is echter de bank zelf, de Banka Kombatare Tregtare. Dat is de officiële staatsbank, die het meest betrouwbaar zou moeten zijn. Dit is echter een spaarbank, die niet gewend is om rekeningen voor lopende zaken te beheren. Wie een rekening heeft krijgt geen bericht als er geld wordt gestort op die rekening, hoogstens een telefoontje als het een hoog bedrag is. Wie een rekening via de bank wil betalen kan niet een opdracht uitschrijven, maar moet met de rekening naar de bank gaan. Bovendien verschaft de bank alleen op verzoek een overzicht van inkomsten en uitgaven en dan nog op een wijze dat alleen een echte boekhouder de balans kan lezen.

En wat nog erger is, de bank berekent kosten, die helemaal niet verantwoord worden. Dit bleek toen ik met Dritan Pajenga de NOVIB-rekening opmaakte. Alle rekeningen bleken geboekt te zijn. Bij de inkomsten bleek echter dat het bedrag dat de bank opgaf lager was dan NOVIB beloofd had te storten. Op het kantoor in Elbasan konden ze na twee dagen zoeken geen uitsluitsel geven, maar op het hoofdkantoor in Tirana bleek dat er telkens - zonder specificatie en zonder berichtgeving - administratiekosten in rekening werden gebracht.

Een probleem is ook nog dat scholen officieel geen rekening mogen openen. De regionaal directeur, Kozma Hakani, wist hiervoor ook geen oplossing, maar zou op onderzoek uitgaan. Afwachten dus. Tot zolang zal het bestuur van de Stichting ECE zelf centraal de rekeningen betalen en verantwoorden,

Gelukkig verliepen andere zaken minder moeilijk. De huisvesting van het informatiecentrum bleek in een mum van tijd geregeld te zijn. De burgemeester had vorige keer al gezegd dat hij ruimte in het gemeentehuis beschikbaar wilde stellen en dat is ook gebeurd. Persoonlijk liet hij me de beoogde ruimte zien en vroeg of ik daarmee tevreden was.

Dat was ik niet. Een van de wanden was een ouderwetse, versleten schuifwand met klapdeuren, die niet open konden omdat er grote spijkers in zaten. Bovendien vond ik de ingang voor het publiek op de verkeerde plaats liggen. Geen probleem, ter plaatse besloot hij dat er een goede muur moest komen met een nieuwe deur. Even resoluut als hij vorige keer Dritan Pajenga benoemde tot directeur internationale zaken, zo regelde hij nu de locatie voor het informatiecentrum. Later hoorde ik dat voor zo'n besluit net als in Nederland instemming van de gemeenteraad nodig is. Blijkbaar voorziet hij daarin geen probleem. Voor de zekerheid heb ik het bestuur van de Stichting ECE een concept-brief gegeven om formeel toestemming te vragen aan de gemeente.

Ook op het gebied van volwasseneneducatie werden weer een paar stappen gezet. De Normalisti waren blij met de toezegging dat ICCO behulpzaam wil zijn met het opzetten van cursussen. Ze hadden echter twee problemen. Het eerste probleem was het vinden van geschikte leslokalen. Er is zo'n gebrek aan schoollokalen dat veel scholen dubbele tijden draaien: een morgenploeg en een middagploeg. Alleen op Dhaskal Todri kunnen twee lokalen gebruikt worden voor een proefcursus in het voorjaar. De Normalisti hopen dat de situatie volgend jaar beter wordt omdat dan een paar te renoveren scholen klaar zullen komen. Dit probleem onderstreepte overigens het belang van de renovatie van hun eigen gebouw. Ik moest hen echter op dat punt teleurstellen. Het Da Vinci College in Dordrecht heeft afgehaakt en van het Albeda College in Rotterdam heb ik nog geen uitsluitsel of zij een mogelijkheid zien. Het zoeken is dus nog steeds naar \$ 60.000. Het tweede probleem was het feit dat ze bang waren dat de armste cursisten niet de gevraagde eigen bijdrage kunnen betalen. Als de kosten voor een docent (\$20 tot \$30 p.m.) opgebracht moet worden door 10-15 leerlingen, dan kost hen dat \$ 2 p.m. Volgens het bestuur van de Normalisti kunnen een aantal potentiële cursisten dat niet opbrengen. In overleg met het bestuur van ECE heb ik daarom toegezegd te overleggen met ICCO of een soort noodopvang mogelijk is. Voor een cursus folkloristisch borduurwerk moet bovendien een special ruimte met speciale tafels gehuurd worden bij een particulier. Dat kost \$80 per maand. Met het ICCO zal ik overleggen wat mogelijk is, maar op voorhand heb ik al gezegd dat dit teveel gevraagd is.

Een gesprek met Ilir Mece, directeur van het trainingscentrum voor volwassenen, heeft me niet veel wijzer gemaakt. Ik betwijfel of we met deze man in zee moeten gaan om het centrum nieuw leven in te blazen. Ilir Mece is een aardige man, maar geen manager. Hij heeft me geen plannen laten zien en geen ideeën aan de hand gedaan. Gelukkig hoeven we daar op dit moment nog geen beslissing over te nemen, want eerst zal Gazmir Maksuti een rapport opstellen om de situatie m.b.t. beroepsgerichte cursussen in kaart te brengen. Het gesprek met de burgemeester was in dit opzicht veel beter. Als voormalig minister van Arbeid noemde hij zo een aantal basisgegevens die voor ons van belang zijn. Een getal van 22% werklozen is op zich weinigzeggend, als je niet meer weet over opleiding, leeftijdsspreiding, werkervaring e.d. Bovendien is het belangrijk te weten welke kansen er op de arbeidsmarkt zijn of komen. Van de zijde van de gemeente zal Gazmir Maksuti alle medewerking krijgen.

De burgemeester gaf overigens ook aan dat het moeilijk zal zijn om alle gewenste informatie te verzamelen, omdat zowel het gemeentelijk apparaat als andere overheidsdiensten gebrekkig functioneren. Niet voor niets doet Elbasan mee aan een ECOS-project om de gemeentelijke administratie te moderniseren. Hij maakte daarom van de gelegenheid gebruik om me te vragen of ik soms iets voor hem kon doen aan een aantal moeilijke problemen.

Hij somde op: 1. Het opzetten van een planologische dienst voor de regio Elbasan. 2. Het gemeentelijk apparaat meer publieksservice gericht laten werken. 3. De rol van een gemeente in dierenbescherming. 4. De mogelijkheden van een gemeente om de rechten van burgers beter te waarborgen. 5. De verbetering van de gemeentelijke belasting inning b.v. via de bank (???) 6. De rol van de gemeente op gebied van onderwijs.

Op dit laatste punt kunnen we natuurlijk wat doen, maar voor de overige punten zullen deskundigen van elders nodig zijn. Ik heb beloofd dat ik eens rond zal kijken naar mogelijkheden. Overigens had ik op dat moment nog geen contact gehad met de bank, anders had ik op dat punt misschien al iets fris van de lever kunnen zeggen.

Het geplande overleg met de Universiteit en SOROS over het medegebruik van het nieuwe trainingscentrum in de Universiteit is niet doorgegaan. Tot twee keer toe ging een afspraak om het centrum te bezichtigen niet door. Bovendien werd de officiële opening uitgesteld omdat de bestelde computers niet op tijd geleverd konden worden. In overleg met Dritan Pajenga heb ik daarom besloten een volgende keer opnieuw een poging te wagen. Dat kwam ons overigens ook niet slecht uit, want van Phare in Brussel is bericht gekomen dat onze projectaanvraag pas in januari 1999 behandeld zal worden.

Naast deze specifieke projectzaken kwamen er natuurlijk ook weer een paar hulpvragen, die buiten mijn terrein lagen. Het hoofd van de Universiteitsbibliotheek wil een bloemen speciaal zaak opzetten en vroeg hulp. Ik heb beloofd een brief te sturen naar het PUM met de vraag of een PUMMER, die in het voorjaar bij een tuinbedrijf in Elbasan komt, ook bij hem op bezoek zal gaan. Voor een zelfstandige aanvraag leek me geen aanleiding.

Dat was wel het geval met een vraag van het gemeentebestuur. Ieder jaar op 14 maart is er feest in Elbasan. Het gemeentebestuur wil dat moment aangrijpen om een proef te doen met een markt met kramen, zoals gebruikelijk in Nederland. Het moet een proef worden om te bekijken of de organisatie van week- en dagmarkten in de stad beter opgezet kan worden. Na telefonisch overleg met mw. Tuender van het PUM kon ik toezeggen dat in principe in

januari een marktmeester uit Nederland naar Elbasan zal komen om deskundig advies te geven. Of een marktmeester op zo'n korte termijn te vinden is, is echter nog de vraag.

Over de volgende reis zijn nog geen concrete afspraken gemaakt. Allereerst zal in overleg met Gerda Mulder (volwasseneneducatie) en Alex Le Mat (culturele educatie) vastgesteld worden. wanneer zij in staat zijn een trip naar Elbasan te maken.